

Міністерство освіти та науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Криворізький технічний фаховий коледж
Державного університету економіки і технологій»

Циклова комісія фундаментальних дисциплін

Методична розробка

відкритого регіонального заходу з патріотичного виховання на тему:

***«Козаки-характерники – уособлення
незнищеного духу українців»***
(історична година)

Укладачі: Н.Д.Клочек, О.Г.Пугач, О.В.Єфімова, Н.О.Пилипчак

Кривий Ріг

Мета:

- 1) пояснити студентам, хто такі козаки-характерники;
- 2) систематизувати й збагачувати уявлення про сучасне та минуле України;
- 3) розвивати інтерес до історичних подій;
- 4) виховувати любов до рідної землі, до її історичного минулого, виховувати моральні, естетичні якості, почуття патріотизму.

Місце проведення: в онлайн режимі за посиланням.

Обладнання та оформлення: ноутбук, презентаційні матеріали, відеоролики, музичний супровід.

План проведення

- I. Вступне слово.
- II. Характерники. Хто вони?
 1. Що означало бути характерником.
 2. Походження характерників.
 3. Навчання та посвячення характерників.
 4. Атрибут – козацький чуб.
- III. Магічні здібності характерників.
 1. Входження у транс.
 2. Вміння наводити ману.
 3. Володіння гіпнозом.
 4. Телепортація.
 5. Лікарська майстерність.
 6. Замовляння від куль.
 7. Читання думок.
 8. Енергетичний удар.
 9. Бойовий гопак.
- IV. Найвідоміший український характерник Іван Сірко.
- V. Пробудження характерників нового часу.
- VI. Заключне слово.

«...чи смерть, чи життя –

Нам не буде забуття!»

М.Пригара «Гей, козаче-козаченько»

(Слайд 1- назва заходу та епіграф) Слова вітання.

I

Вступне слово

(на фоні музика) (Слайд 2)

(Слайд 3) Запорізька Січ, Козаччина...Найлегендарніше минуле українського народу, його святиня. *(Слайд 4)*Синонім свободи, людської та національної гідності, талановитості.

(Слайд 5) Понад 500 років тому в українських степах за Дніпровськими порогами поселилися перші козаки. *(Слайд 6)*Близько 300 років охороняли вони Україну від ворогів.

(Слайд 7) Немає вже більше ні грізних Дніпровських порогів, ні буйної волелюбної Січі. Але не померла, не пропала пам'ять про Запоріжжя.

(Слайд 8) Тисячоліттями мандрує образ **козака-характерника** українською історією, легендами, звичаями, віруваннями, традиціями...
(Слайд 9) Образ славетного лицаря-запорожця, відуна, геніального козака, майстерного воїна, звияжця, мислителя, захисника Батьківщини і переможця...

(Слайд 10)

Який він, що з легенди ступає,
Ні втоми, ні болю, ні страху не знає,
Відважний, звияжний, меткий і завзятий
Його не спинити, його не здолати.
Великого духу, наснаги палкої,
Незламний, несхитний у герці, двобої,
Рушниця-сестриця так влучно стріляє,
А шабля і спис бусурмана вражає.
Він тіло і душу гартує щоднини,
А слухає кобзу – в зіницях сльозини,
Такий витривалий, і спритний, і дужий,
До холоду, спеки й негоди байдужий.
В поході не зрадить свого побратима,
Коня осідлає, у «чайці» гребтимає,
І рану загоїть, і воза змайструє,
Та ще й гопака запального станцює.

(Слайд 11) Не одне покоління українців він надихав енергією.. О, цей дивний і споконвічний образ Пращура - скільки усього він у собі таїть, яка

багатюща його історія! Ось уже котре століття, а інтерес до нього не вщухає і досі.

Ми спробуємо у цьому розібратися і представити вам цікавий та насичений матеріал про характерників.

II

Характерники. Хто вони?

(на фоні музика)

1. Що означало бути характерником

(Слайд 12) Що ж означає слово характерник і ким були ці загадкові козаки? *(Слайд 13)* **Характерники** - це каста воїнів, вихованих у системі давніх народних звичаїв, цінностей і обрядів. Внаслідок особливого військового устрою, способу життя та інших чинників, у козаків-характерників виробились особливі звички, нахили, поведінка, риси характеру та світогляд, котрі суттєво відрізняли їх від інших козаків.

(Слайд 14) Людина, яка мала велику силу волі, незламну вдачу, викликала повагу оточуючих, сприймалась як особлива. Якщо вона ще й була грамотною, а історики стверджують, що деякі козаки Запорізької Січі знали до дванадцяти мов, просте населення казало, що це чаклун або «галдовник».

(Слайд 15) У слові «характерник» вчені виділяють корінь «хара», що перекладається як «божественна енергія». Отже, характерник – це «той, хто володіє божественною енергією».

(Слайд 16) Козацька звичаєва система виховувала безстрашних людей Честі і Совісті, котрі гідні були покласти власне життя за Правду, чудово володіли своїм тілом та розумом, мудро розпоряжались усіма своїми природними властивостями. Колосальна самодисципліна й витримка робила їх, по суті, надлюдьми.

(Слайд 17) Це люди, які мали високий рівень психологічної майстерності та здатні були виконувати різноманітні завдання і доручення в екстримальних умовах, що і зумовлювало їх особливий статус.

(Слайд 18) Характерники, самі по собі були рідкістю, за що власне їх і цінували, любили, прославляли та шанували, боялися та овіювали різною містикою. Не кожен міг стати характерником. Не у кожному полку, не у кожній сотні на Січі був характерник. Тому про них і складались легенди.

2. Походження характерників.

(Слайд 19) Характерники були етнічним феноменом української культури. За подібними звичаями у світі виховувались і зростали культурні

феномени інших народів, наприклад воїни монастиря Шао-Лінь у Тибеті, кшатрії в Індії, самураї в Японії, берсерки у Скандинавії.

(Слайд 20) Козацькі корені характерництва сягають сивої тисячолітньої давнини. Характерники є нащадками скіфо-сарматських племен, які жили у Північному Причорномор'ї на території України.

(Слайд 21) Існує версія, що козаки-характерники походять від давньоукраїнських язичницьких волхвів, тобто віщунів, які стояли на сторожі рідних святинь.

3. Козацький чуб

(Слайд 22) Важливим атрибутом і неодмінною ознакою характерника є **козацький чуб** — пасмо волосся, коса, що виростала з маківки голови. Звідси, можливо, й походить назва - «косак» (козак). (Слайд 23) Носіння чуба з давніх-давен у різних народів означало приналежність до військової касті. У козаків ця особлива зачіска також отримала назву - **“оселедець”**.

(Слайд 24) Це не просто зачіска, а ще й своєрідний КОД, який вирізняв козака серед інших. Чуб був сакральним символом єднання з Богом. Вважалося, що у місці, де вибριвали чуба - сконцентрована свідомість та енергія. Чуб - це промінь, це ядро, що концентрує усю життєву силу особистості.

4. Навчання та посвячення характерників.

(Слайд 25) У характерники готувались з дитинства. Стати характерниками могли лише обрані. Навіть рідним дітям, коли ті не відповідали необхідним вимогам, передавати секрети характерництва було заборонено.

(Слайд 26) Вибирали найсильніших, найвитриваліших з магічними здібностями хлопців, які тренувались у важких, неймовірних умовах.

(Слайд 27-відео)

III

Магічні здібності характерників.

(Слайд 28) Характерники оповиті славою та легендами, бо вміли робити незбагненні речі. (Слайд 29) Український фольклор, міфологія і стародруки подають нам різноманітні свідчення про неймовірні особливості козаків-характерників:

- ✓ вони ходили по морських хвилях наче по землі;
- ✓ уміли чути і бачити на великій відстані;
- ✓ проходили у табір ворога непоміченими;
- ✓ могли лежати годинами під водою;
- ✓ виходили непоміченими із в'язниць, не порушивши засувів;
- ✓ впливали на свідомість людей і тварин.

(Слайд 30, 31,32, 33 - відео)

(Слайд 34) Бойові мистецтва, таємниці та звичаї характерників втілились в українських бойових танцях.

(Слайд 35) **Бойовий гопак** - це унікальна бойова система духовної і фізичної підготовки, відтворена на основі елементів традиційного козацького бою та рухів, що збереглися в народних танцях (гопак, аркан, козачок, метелиця). (Слайд 36) Бойовий гопак - це лицарське мистецтво українського народу, яке достойно конкурує з японським карате, китайським кунг-фу, грецьким панкратіоном, французьким саватом, американським кік-боксінгом, бразильським капу-ейро.

(Слайд 37) Гопак - це мистецтво бою, мистецтво танцю та гармонійна система виховання особистості.

(Слайд 38-відео)

IV.

Найвідоміший український характерник Іван Сірко

(Слайд 39) У народній пам'яті найвизначнішим козаком-характерником є непереможний та непередбачуваний кошовий отаман Іван Сірко.

(Слайд 40) Численні перекази про кулі, які не дістають козаків, перевтілення у вовка на полі бою, а також прізвисько, дане татарами, "Урус-Шайтан" - усе це пов'язане саме з ним.

(Слайд 41) Подейкують, що він народився з зубами. Це неприємно вразило дяка, який відмовився хрестити малюка, а місцевих односільчан налякало настільки, що вони взагалі радили позбутися дитини, проте батько виніс малого на вулицю і сказав: "Цими зубами він буде гризти ворогів!"

(Слайд 42) Іван Сірко до самої смерті, обирався січовиками кошовим отаманом, тому й цілком справедливо вважається найуспішнішим оборонцем українського народу. Найбільших лаврів він здобув у боротьбі з турками і кримськими татарами. Сірко провів понад 55 успішних походів і жодного не програв.

Ще за життя Івана Сірка про нього ходили легенди, про його подвиги склалися думи й пісні.

(Слайд 43-відео)

V.

Пробудження характерників нового часу.

(Слайд 44) Зараз Україні випала доля показати і довести, що ми найсильніші в усьому світі. (Слайд45) Нам, українцям, потрібно і надалі шанувати свою культуру, плекати любов до нашої країни. В цій любові є неймовірна сила, яка дає непереможну енергію для захисту України.

(Слайд 46-відео)

(Слайд 47) Сила та енергія агресії набагато слабкіша і завжди програє силам Любові – любові до своєї рідної Землі, коли ми викладаємось і не шкодуємо своїх сил та життів за ради звільнення, за ради своєї свободи. Тому, що ми – Українці, непереможна і волелюбна нація.

(Слайд 48-відео)

VI.

Заключне слово.

На фоні музики!

(Слайд 49) Козацтву належить особливе місце в історії нашої держави та в історичній пам'яті української нації. Пам'ять українського народу дбайливо зберігає діяння козаків-характерників, часом прикрашені казковою вигадкою. Але ці перекази, переходячи з вуст в уста, і утворюють ту безперервну живу нитку, що зветься духовною спадщиною.

(Слайд 50) Не загинула козацька слава – слава великих героїв, які поклали свої голови за віру, за народ, за волю і людські права.

В літопис українського народу
Вписали золоті свої рядки
Ті, що плекали гідність і свободу,
Ті, кому горде ймення – козаки!
Січ Запорозька вабить крізь століття,
Козацький спів – через степи й гаї...
Ми б не сягнули нині верховіття,
Якби забули корені свої.

(Слайд 51) Козак – це передусім воїн за духом, і воюватиме він тільки за честь і свободу. ШЛЯХЕТНІСТЬ, МУДРІСТЬ, ВІДВАГА – три основні прикмети козака: шляхетного не підкупиш, мудрого не обдуриш, мужнього не залякаєш!

(Слайд 52) У глибині душі кожного українця живе козак: воїн, який нічого не боїться і за рідну землю без роздумів віддасть своє життя.

(Слайд 53) Знання наших предків поховані віками, але нині активно відроджуються традиції козачого бойового мистецтва Спас та Бойового гопака. І саме козаچه військово-патріотичне виховання формує у молоді внутрішню духовну силу воїна-козака, який за станом своєї душі і серця готовий захищати Україну, продовжуючи славні традиції своїх пращурів.

(Слайд 54-відео)

(Слайд 55) Бажаємо всім міцного козацького здоров'я, незламної волі до перемоги та патріотичного духу, який допоможе подолати будь-які перешкоди!

Дякуємо за увагу. До побачення.

Використані джерела:

1. Пістун Т.В. Рідні свята в Колі Сварожому: сценарії виховних заходів / Т.В.Пістун. – Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 224с.
2. Україно, соборна державо, сонценосна колиско моя! Громадянсько-патріотичне виховання. Сценарії шкільних заходів / Упорядн. Ткачов С.В. – Харків-Тернопіль: Видавництво «Ранок», 2009. – 192с.
3. Козаки-характерники: історія, факти, легенди // Інформаційно-аналітичний, культурно просвітницький портал SPADOK.ORG.UA / <https://spadok.org.ua/ukrayinske-kozatstvo/kozaky-kharakternyky-istoriya-fakty-legendy>
4. Козаки-характерники – хранителі древніх знань // UA Modna / <https://uamodna.com/articles/kozaky-harakternyky-hranyteli-drevnih-znanj/>
5. Фільм Телеканалу 2+2: «Таємниці нації. Загублений світ» 11 серія <https://www.youtube.com/watch?v=vMtxX5S8Wfg>
6. Фільм Телеканалу «Мега»: «Україна: забута історія. Сірко: на стражі віри» https://www.youtube.com/watch?v=_2VX9vDcWJA
7. Відео-кліп рок-гурту Natalika «Сірко пробудився» https://www.youtube.com/watch?v=8fos_yjeMjU
8. Анімаційний кліп: Yarmak ft. Alisa – Дике поле <https://www.youtube.com/watch?v=mOOClnYKmc>
9. Відео-кліп: Характерник <https://www.youtube.com/watch?v=VxQu-DABpKM>
10. Відео-фільм «Іван Сірко - таких воїнів було лише два у світі» <https://www.youtube.com/watch?v=zJKvjugFz3I>
11. Відео-кліп "Козацькому роду нема переводу", виконує естрадний хор "Keepin' sound" Бахмутського фахового коледжу культури та мистецтв ім. І. Карабиця <https://www.youtube.com/watch?v=jlMwV0h4ReY>
12. Пізнавальний інтернет-журнал «Моя Україна» <https://myukraine.org.ua/kozaky-kharakternyky/>